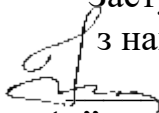

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «УМАНСЬКИЙ
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ТЕХНОЛОГІЙ ТА БІЗНЕСУ УМАНСЬКОГО
НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ САДІВНИЦТВА»
Циклова комісія обліково – фінансових та економічних дисциплін

ЗАТВЕРДЖУЮ”
Заступник директора
з навчальної роботи
 Н. П. Николіук
„ 1 ” вересня 2023 року

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
Статистика

Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	071 «Облік та оподаткування»
Освітньо – професійна програма	«Облік та оподаткування»
Освітньо - професійний ступінь	Фаховий молодший бакалавр

Розробник - Демченко Олександр Володимирович, кандидат економічних наук, викладач вищої кваліфікаційної категорії ВСП «Уманський фаховий коледж технологій та бізнесу УНУС»

Програма затверджена на засіданні циклової комісії обліково-фінансових та економічних дисциплін.

Протокол № 1 від 1 вересня 2023 року.

Голова циклової комісії

Ю.Мельник

Вступ

Статистика є однією з фундаментальних навчальних дисциплін. Вивчення методів статистичного аналізу складних суспільно-економічних явищ є невід'ємним елементом підготовки висококваліфікованих підприємців, бухгалтерів, економістів, фінансистів, менеджерів.

Мета та завдання навчальної дисципліни.

Метою викладання навчальної дисципліни «Статистика» є формування у майбутніх фахівців теоретичних знань та практичних навичок статистичної оцінки економічних явищ і процесів суспільного життя, оволодіння методами статистичного аналізу; формування науково обґрунтованих уявлень про сучасний стан правової статистики в Україні та світі.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Статистика» є:

- визначення найважливіших категорій і понять загальної теорії статистики, розробка статистичних гіпотез;
- використання методів статистичного спостереження для проведення статистичного дослідження;
- вивчення сутності та основних принципів побудови статистичних показників;
- оволодіння методами статистичної обробки та аналізу інформації: збирання, перевірка та оцінювання статистичної інформації, розробка статистичних формулярів; зведення та групування матеріалів статистичного спостереження, виявлення зв'язків між окремими явищами та процесами, встановлення його структури; використання техніки обчислення узагальнюючих статистичних показників (абсолютних, відносних, середніх) та їх економічна інтерпретація; статистична оцінка однорідності зібраного статистичного матеріалу; вивчення динаміки суспільних явищ, тенденцій і закономірностей їх розвитку; аналіз складних суспільних явищ та виявлення дії окремих факторів у їх розвитку; проведення вибіркового спостереження і техніка перенесення його результатів на генеральну сукупність;
- знаходження й інтерпретація статистичної інформації, статистичної звітності України та світу;
- набуття знань, умінь і здатностей (компетенцій) правильно вести статистичну звітність; вирішувати завдання професійної діяльності з обов'язковим урахуванням навичок ведення статистичного обліку та звітності.

У результаті вивчення навчальної дисципліни відповідно до освітньої програми формуються програмні **компетентності**:

Інтегральна компетентність - Здатність вирішувати типові спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері обліку та оподаткування або у процесі навчання, що вимагає застосування положень і методів економічних наук, та може характеризуватися певною невизначеністю умов; нести відповідальність за результати своєї діяльності; здійснювати контроль інших осіб у визначених ситуаціях.

Загальні компетентності:

ЗК 5. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 6. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 8. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

Спеціальні компетентності:

СК 1. Здатність аналізувати економічні події та явища з огляду на сучасні теоретичні та методичні основи обліку і оподаткування.

СК 2. Здатність використовувати математичний інструментарій для розв'язання прикладних економічних та оптимізаційних завдань в сфері обліку і оподаткування.

СК 5. Здатність оцінювати результати господарської діяльності підприємств на основі знань сучасних методик аналізу.

СК 6. Здатність здійснювати обліково-аналітичні процедури із застосуванням спеціалізованих програмних засобів і комп'ютерних технологій.

СК 7. Здатність самостійно виконувати складні завдання у сфері фінансів, банківської справи та страхування.

Результати навчання:

РН 1. Знати економічні категорії та закони для розуміння зв'язків, що існують між процесами та явищами в різних економічних системах.

РН 2. Розуміти місце предметної області в загальній базі знань та значення облікової, податкової і статистичної систем в інформаційному забезпеченні користувачів під час розв'язання проблем сфери економічної відповідальності підприємств.

РН 4. Ідентифікувати джерела та розуміти методологію визначення і методи отримання облікових даних для узагальнення економічної інформації.

РН 5. Застосовувати математичний інструментарій для розв'язання прикладних завдань у сфері обліку і оподаткування.

РН 8. Формувати й аналізувати фінансову, податкову і статистичну звітність для визначення показників забезпеченості підприємства ресурсним потенціалом та його ефективного використання.

РН 10. Формувати і надавати облікову-аналітичну інформацію для ухвалення управлінських рішень з метою підвищення ефективності бізнесу.

РН 12. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи і комп'ютерні технології для розв'язання задач з обробки даних у сфері професійної діяльності.

РН 16. Вміти працювати самостійно і в команді, нести професійну відповідальність за результати роботи, дотримуватися норм та стандартів професійної етики для досягнення спільної мети.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет і методологічна база статистики

Коротка історична довідка про виникнення статистики як науки.

Предмет статистики. Статистика як суспільна наука.

Основні поняття і категорії статистичної науки: статистична сукупність, одиниця сукупності, статистичні ознаки, їх класифікація і шкали вимірювання, варіація ознак. Система статистичних показників.

Методологія статистики. Діалектичний метод – основа статистичних методологій. Всебічний теоретичний аналіз розвитку суспільних явищ, вивчення їх у взаємозв'язку і розвитку. Закон великих чисел і його роль у статистиці.

Етапи статистичного дослідження: масове статистичне спостереження, зведення і групування статистичних матеріалів, аналіз статистичної інформації.

Статистика і облік. Провідна роль статистики в єдиній системі народногосподарського обліку.

Закон України «Про державну статистику».

Організація статистики в Україні. Статистика загальнодержавна і відомча.

Структура органів державної статистики, їх функції, права і обов'язки.

Основні проблеми і завдання статистики на сучасному етапі розвитку суспільства. Автоматизована система державної статистики (АСДС).

Тема 2. Статистичне спостереження

Поняття про статистичне спостереження. Його суть і завдання та вимоги до нього.

Основні організаційні форми статистичного спостереження.

Звітність і спеціальні статистичні спостереження. Види статистичного спостереження за часом проведення реєстрації об'єктів, за якими спостерігають (поточне, періодичне, одноразове), за повнотою охоплення одиниць спостереження (суцільне, не суцільне). Способи проведення статистичного спостереження.

План статистичного спостереження. програмно-методологічні питання плану статистичного спостереження: мета і завдання спостереження, об'єкт і одиниця спостереження, програма статистичного спостереження. Інструментарій статистичного спостереження. Статистичні формуляри та їх види. Інструкції.

Організаційні питання статистичного спостереження. Організаційний план статистичного спостереження. Місце і час спостереження. Критичний

момент спостереження, його вибір та значення. Строки проведення спостереження. Підготовчі роботи.

Статистична звітність. Види звітності. Порядок затвердження звітності.

Спеціальні статистичні спостереження. Статистичні переписи, принципи їх проведення. Помилки статистичного спостереження та напрям їх запобігання. Способи контролю достовірності статистичних даних.

Тема 3. Зведення і групування статистичних даних

Поняття про зведення статистичних даних. Завдання зведення, його основний зміст (групування, одержання системи показників, табличне і графічне оформлення результатів), його види, організація і техніка. Зведення в умовах АСДС.

Поняття статистичного групування та його роль у статистичному дослідженні. Суть методу групувань.

Етапи проведення статистичного групування: вибір групувальних ознак, визначення числа груп, вибір інтервалів групування. Побудова рядів розподілу. Характеристика груп за системою статистичних показників.

Види статистичних групувань: типологічні й аналітичні; результативні і факторні; прості й комбінаційні.

Статистичні таблиці як метод наочного викладення статистичних даних. Елементи статистичної таблиці. Види статистичних таблиць і правила їх побудови.

Роль і значення графічного способу зображення статистичних даних. Види графічних зображень і способи їх побудови. Діаграми та їх види. Способи графічного зображення основних видів відносних показників, динаміки і взаємозв'язку явищ.

Тема 4. Абсолютні та відносні величини

Поняття про абсолютні та відносні показники, їх взаємозв'язок. Види абсолютних статистичних показників, їх значення. Одиниці виміру абсолютних величин.

Види відносних величин і форми їх вираження. Відносні величини планового завдання, виконання плану, динаміки, структури, інтенсивності, координації, порівняння.

Комплексне використання у статистиці абсолютних і відносних величин. Обґрунтування вибору бази порівняння.

Тема 5. Середні величини та показники варіації

Поняття про середню величину, її суть. Взаємозв'язок методу середніх з методом групувань. Загальні й групові середні.

Види і форми середніх величин, методи їх розрахунку. Середня арифметична. Середня гармонічна. Структурні середні – мода і медіана. Середня хронологічна, середня геометрична.

Варіація ознак та способи її вивчення. Показники варіації: розмах варіації, середнє лінійне відхилення, середній квадрат відхилення (дисперсія), середнє квадратичне відхилення, коефіцієнт варіації. Математичні властивості середніх величин і показників варіації, їх використання для спрощення розрахунків.

Тема 6. Ряди динаміки

Ряди динаміки як характеристика змін явищ у часі. Поняття про ряди динаміки, їх складові елементи та правила побудови. Види рядів динаміки та їх особливості. Порівнянність рядів динаміки. Рівні ряду динаміки. Середній рівень і прийоми його обчислення в моменти та інтервальних рядах.

Показники рядів динаміки. Абсолютний приріст рівня. Темпи зростання і приросту. Значення одного відсотка приросту. Обчислення середнього абсолютного приросту, темпу зростання і приросту.

Прийоми аналізу рядів динаміки. Прийоми виявлення тенденцій розвитку. Вирівнювання рядів динаміки способом укрупнення періодів, ковзної середньої і методом найменших квадратів. Визначення сезонних коливань.

Тема 7. Індекси

Загальне поняття про індекси. Значення і місце індексів у соціально-економічних дослідженнях та зв'язок індексів з відносними величинами, середніми величинами, рядами динаміки.

Види індексів. Індивідуальні й загальні індекси. Основні елементи індексів. Індексована величина. Сумірники і ваги індексів.

Форми індексів. Агрегатна форма як основна форма загальних індексів. Середній арифметичний і середній гармонічний індекс. Система індексів для характеристики динаміки складних явищ. Індекси з постійною і змінною базою порівняння (базисні й ланцюгові).

Взаємозв'язок індексів. Індекси постійного (фіксованого) і змінного складу. Індексний метод аналізу.

Побудова і порядок розрахунку основних економічних індексів і фізичного обсягу цін, товарообігу, собівартості продукції та ін.

Тема 8. Статистика продукції

Завдання статистики продукції господарства. Поняття про валову продукцію господарства, її склад і методи визначення.

Поняття про товарну продукцію аграрних підприємств і галузей господарства. Визначення рівня товарності.

Поняття про чисту продукцію господарства та методи її визначення.

Економіко-статистичний аналіз даних про продукцію господарства в умовах ринкових відносин.

Аналіз складу і структури реалізованої продукції з урахуванням строків і форм реалізації.

Тема 9. Статистика чисельності та продуктивності персоналу

Статистика трудових ресурсів.

Показники чисельності і складу робочої сили в аграрних підприємствах. Обчислення показників середньоспискової чисельності працівників. Показники руху робочої сили. Показники використання робочої сили і робочого часу.

Показники працездатності, показники використання трудових ресурсів: коефіцієнт зайнятості трудових ресурсів, коефіцієнт працездатного населення, коефіцієнт зайнятості всього населення. Природний і механічний рух трудових ресурсів.

Система показників продуктивності праці в аграрних підприємствах. Методи їх визначення. Економіко-статистичний аналіз продуктивності праці. Показники статистики оплати праці в аграрних підприємствах.

Джерела статистичних даних про працю.

Тема 10. Статистика ефективності виробництва

Поняття ефективності та її види. Показники ефективності сільськогосподарського виробництва. Показники ефективності використання основних засобів: фондівдача, фондоемність. Показники виробництва аграрних підприємств на одиницю земельної площі (урожайність сільськогосподарських культур, виробництво молока на 1 га сільськогосподарських угідь та інші). Статистика основних фондів.

Поняття собівартості продукції та її види. Класифікація витрат на виробництво продукції, калькуляція собівартості.

Показники прибутку (збитку) підприємств. Визначення показників рентабельності в господарстві. Джерела статистичних даних про собівартість продукції і рентабельність виробництва.

Економіко-статистичний аналіз даних собівартості і рентабельності виробництва.

3. Список рекомендованої літератури

1. Загальна теорія статистики: Підручник/ За ред. А. В. Непрана, І. А. Дмитрієва. Харків: ПП Іванченка, 2022. 720 с.
2. Статистика: основи теорії та практикум: Навчальний посібник / Григорків В.С., Вінничук О.Ю., Григорків М.В., Маханець Л.Л. – Чернівці : Чернівець. нац. ун-т, 2022. – 304 с
3. Статистика [Електронний ресурс] : навч. посіб. / О. В. Раєвська, І. В. Аксьонова, О. І. Бровко [та ін.]; за заг. ред. О. В. Раєвської. Самостійне електрон. текстове мережеве вид. (389 с./3,59 МБ). Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2019. Режим доступу: 18 <http://repository.hneu.edu.ua/handle/123456789/24523>
4. Горкавий В. К. Статистика: Підручник. Третє вид., переробл. і доповн. Київ: Алерта, 2020. 644 с.
5. Ковтун Н.В. Теорія статистики: підручник / Н.В. Ковтун. — К. : Знання, 2012. — 399 с.
6. Мармоза А. Т. Теорія статистики [текст] підручник / А. Т. Мармоза – 2-ге вид. перероб. та доп. – К.: «Центр учбової літератури», 2013. – 592 с.
7. Практикум з теорії статистики / За ред. А. В. Непрана та О. І. Дмитрієвої. Харків: ПП Іванченка, 2022. 479 с.
8. Правова статистика: [навчальний посібник] / [М.П. Пихтін, Г.С. Поліщук, М.І. Шерман та ін.]; за заг ред. М.П. Пихтіна.- К.: ФОП О.С. Ліпкана, 2011.-272 с
9. Ткач Є. І. Загальна теорія статистики: підручник [для студ. вищ. навч. закл.] / Ткач Є. І., Сторожук В. П. – [3-тє вид.] – К.: Центр учбової літератури, 2017. – 442 с.
10. Бегун С. І. Статистика: навчальний посібник / С. І. Бегун. – Луцьк: 2022. – 230 с..
11. Доценко О.С. Практикум з загальної теорії статистики: навч.посібник - Севастополь: Вид-во Сев НТУ, 2010 – 204 с.
12. Єріна А.М. Статистика: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. [текст]/А.М. Єріна, Р.М. Моторин, А.В. Головач та ін..– К.: КНЕУ,2011. – 448 с.
13. Педченко Г. П. Статистика: Навчальний посібник / Г. П. Педченко. — Мелітополь: Колор Принт, 2018. — 266 с.
14. Статистика: навч. посібник / В. О. Костюк, І. В. Мількін; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 166 с..
15. Статистика : підручник / В. О. Костюк, І. В. Мількін, О. І. Славута ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2023. – 204 с.
16. Щурик М.В., Ключенко А.В. Статистика: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. усіх рівнів акредит. – 3-тє вид., оновлене і доповнене/ М.В. Щурик, А.В. Ключенко. – Івано-Франківськ: НАІР, 2016. – 274 с
17. Краєвський В. М. Статистика: навч. посіб. / В. М. Краєвський, Я. О. Остапенко, Н.В. Параниця // Ун-т ДФС України. Ірпінь, 2019. 218 с. Режим доступу: http://ir.nusta.edu.ua/bitstream/doc/4078/1/2900_IR.pdf

18. Статистика [текст] навчальний посібник / Опря А. Т., Дорогань-Писаренко Л. О., Єгорова О. В., Кононенко Ж. А.– (2-ге вид., перероб. і допов.). – К. : «Центр учбової літератури», 2014. – 536 с

19. Статистика : підручник / С. І. Пирожков, В. В. Рязанцева, Р. М. Моторин та ін. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2020. – 328 с. ISBN 978-966-629-986-7 DOI DOI: <http://doi.org/10.31617/p.knute.2020-164>

6. Ресурси мережі Інтернет

1. Офіційний сайт департаменту статистики Організації Об'єднаних Націй [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://unstats.un.org/unsd/default.htm>

2 Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.

3. Сайт Міністерства розвитку громад та територій України. [Електронний ресурс]. Режим доступу : <https://www.minregion.gov.ua/about/>

4. Сайт персональних навчальних систем ХНЕУ ім. С. Кузнеця. Навчальна дисципліна «Статистика». Режим доступу: <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=2386>

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання

Контроль знань і умінь студентів з дисципліни здійснюється відповідно до системи організації освітнього процесу. Формою підсумкового контролю є залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Для підсумкової діагностики успішності навчання використовується усний, письмовий, тестовий, графічний та програмований контроль, практична перевірка, а також методи самоконтролю і самооцінки.